

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1925 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändring i bestämmelserna rörande rösträtt å flottningsstämma.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft till lagutskott hänvisade motionen nr 25 i första kammaren av herrar *Frändén, Tjällgren* och *Gabrielsson* samt nr 36 i andra kammaren av herrar *Hedlund* i Häste, *Persson* i Trången, *Olsson* i Rödningsberg och *Olofsson* i Digernäs.

I motionerna, vilka äro lika lydande, har hemställts, att första stycket av 53 § i lagen om flottning i allmän flottled den 19 juni 1919 måtte få följande ändrade lydelse:

»Flottandes rätt att deltaga i handhavandet av flottningsföreningens angelägenheter utövas å flottningsstämma. Där äge envar, som anmält virke och därför erlägger flottningsavgifter, rösträtt i enlighet med vad i 55 § sägs.»

Andra punkten i berörda stycke har för närvarande följande lydelse:

»Där äge envar, som anmält virke *till flottning under eget inregistrerat märke*, rösträtt i enlighet med vad i 55 § sägs.»

Motionärernas ändringsförslag avser borttagande ur denna punkt av de med kursiverad stil återgivna orden och dessas ersättande med orden: *och därför erlägger flottningsavgifter.*

Till stöd för ändringsförslaget anföres i motiveringen till motionerna, efter redogörelse för nuvarande lydelsen av första stycket av 53 §, följande:

Denna bestämmelse medför, att endast virkesköpare och de virkesägare, som utflotta sitt virke till egna förädlingsverk med registrerade märken, kunna utöva inflytande på flottningsstämmans beslut.

Emellertid är det ej endast de virkesköpande bolagen, som hava intresse av det sätt, varpå flottningsföreningarna handhava sina angelägenheter, utan även virkessäljarna, vilka i regel icke anmäla något märke, hava minst lika stora intressen att bevaka i flottlederna, enär ett fördyrande eller förbilligande av flottningskostnaderna i motsvarande grad medför ett sämre eller bättre försäljningsresultat. Denna synpunkt kan sägas i viss mån hava beaktats på så sätt, att flottningsstadgans 40 § medgiver Kungl. Maj:ts befallningshavande rätt att utöver det i flottningsföreningens reglemente angivna antalet styrelseledamöter utse en ledamot, som ej själv deltagar i flottning, eller är anställd i de flottandes tjänst.

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 9 saml. 2 avd. 13 häft. (Nr 22.) 1

*Motionernas
innehård och
motiveringen
till de-
samma.*

Om således inom flottningsstyrelsen virkesförsäljarnas intressen kunna bevakas av den av Kungl. Maj:ts befallningshavande utsedde ledamoten, sakna dock dessa, såsom lagen nu är skriven, varje möjlighet att å flottningsstämma bevaka sina intressen.

Ovan påpekade oegentligheter bli till uppenbar orättvisa i de ofta förekommande fall, då virket försäljes till visst gängse pris vid sorteringsstället och virkessäljaren sålunda får själv betala alla utflottningskostnader. I ett flertal Norrlandsälvar har det sålunda blivit kutym, att bolagen betala visst pris för virket framme vid sorteringsstället eller ock framme å de stora huvudälvarna, och där i alla dessa fall skogsägaren eller virkessäljaren får betala alla flottningskostnader, men icke äger att föra talan vid flottningsstämma i förhållande till det flottningsförslag, som han tillskjutit. Genom en obetydlig ändring av 53 § flottningslagen skulle här påtalade orättvisa avhjälpas och virkessäljarna kunna få rösträtt vid stämman.

*Redogörelse
för vissa
stadganden
i flottnings-
lagen.*

För bedömandet av innebörden i det uti motionerna innefattade förslaget torde vara nödigt, att det förutskickas en redogörelse för vissa bestämmelser i flottningslagen, vilka avse flottningsföreningarnas verksamhet.

Enligt flottningslagen skola alla, som låta flottgods löst framflyta i allmän flottled, vilken upplåtits till allmänt begagnande (allmän flottning), utgöra en flottningsförening. Undantag härifrån gäller allenast såtillvida, att innehavare av jordbruksfastighet är berättigad att utan att tillhöra dylik förening under vissa villkor framflotta sitt husbehovsvirke. Flottningsförening, för vilken skall finnas ett av länsstyrelse efter skogsägares och andra intressenters hörande fastställt reglemente, och vars verksamhet kan omfatta en eller flera allmänna flottleder, har att ombesörja den allmänna flottningen, handhava och vidmakthålla flottleden jämte dess tillhörigheter samt uppbära och redovisa de för flottledens begagnande stadgade flottledsavgifter. — Föreningens utgifter skola i räkenskaperna sammanföras under vissa i lagen angivna huvudgrupper, nämligen flottledsutgifter (avseende anläggning, utvidgning och förbättring av flottleden) underhållsutgifter, utflottningsutgifter, sorteringsutgifter, inventarieutgifter, förvaltningsutgifter och separatutgifter (avseende kostnader av icke gemensam art), varjämte, därest till rättvis fördelning av flottleds- och underhålls- respektive utflottningsutgifter flottleden indelats i särskilda flottleds- respektive utflottningsdistrikt, räkenskaper över sagda utgifter skola föras särskilt för varje distrikt. — För de flottandes inbördes delaktighet i olika slag av utgifter skall vederbörande länsstyrelse — efter av synemän upprättat förslag, över vilket vederbörande intressenter beretts tillfälle att yttra sig — fastställa allmänna grunder, efter vilka skilda slag av flottgods böra vid kostnaders fördelning jämföras med varandra; och skall därvid iakttagas, att grunderna för delaktighet i flottleds- och underhållsutgifter bestämmas med hänsyn till vad som finnes skäligt och lämpligt för främjande av en god skogshushållning, och att övriga utgifter varda fördelade efter den större eller mindre svårighet de särskilda flottgodsslagen orsaka vid flottningen eller sorteringen. — Där kostnader, som hänföras till flottledsutgifter, finnas vara så betydande, att, om de lades å allenast ett års flottning, denna skulle därigenom oskäligt betungas, skall vederbörande länsstyrelse — efter av synerätt upprättat förslag, över vilket vederbörande intressenter beretts tillfälle att yttra sig — förordna, att sådana

kostnader skola gäldas genom amortering under flera, högst 20 år, medelst vissa avgifter å flottgodset (flottledsavgifter), så avvägda, att beloppet jämte ränta å vad oguldet inestår skäligen kan antagas bliva därmed under den beräknade tiden till fulllo guldet. Vad sålunda stadgats beträffande flottledsutgifter gäller ock med avseende å kostnader, hänförliga till underhålls-, sorterings-, inventarie- eller förvaltningsutgifter av sådan beskaffenhet, att jämväl kommande års flottande därav hämta väsentlig fördel. Under ovan angiven förutsättning äger ock flottningsförening utan inhämtande av länsstyrelses besked besluta amortering under högst tre flottningsår av kostnader, som ovan sagts. På ansökan av flottningsförening eller med dess begivande äger vederbörande länsstyrelse för en tid varje gång av högst 10 år förordna, att till utjämning av underhållsutgifterna viss årsavgift skall distriktsvis utgå för varje flottgodsenhet. — Till bestridande av föreningens utgifter är envar, som deltagar i den allmänna flottningen, pliktig att årligen å tider, som angivas i föreningens reglemente, tillskjuta nödigt förlag. Längd för uttaxering av dylikt förlag skall uppgöras årligen med ledning av vissa uppgifter, vilka, på sätt nedan närmare angives, skola före flottningens början lämnas av den, som vill under året framföra flottgods i leden. Försummar flottande att erlägga infordrat tillskott, äger styrelsen till säkerhet därför hålla hans flottgods kvar och efter tillsägelse till den flottande låta å offentlig auktion sälja så mycket därav, att beloppet täckes. — För föreningen skall finnas en styrelse, som väljes å flottningsstämma. Enligt 40 § äger emellertid länsstyrelsen i det eller de län, där flottleden framgår, att, där det för tillgodoseende av ortens skogshushållning eller andra allmänna intressen finnes önskvärt, utse en med skogs- och flottningsförhållandena i orten förtrogen person, som ej själv deltagar i flottningen eller är anställd i flottandes enskilda tjänst, till ledamot i styrelsen utöver det i föreningens reglemente angivna antal styrelseledamöter med enahanda befogenhet och ansvar som dessa. — Styrelsen och under dess inseende en av flottningsstämma utsedd flottningschef åligger bl. a. tillse, att det allmännas intresse av flottledens vidmakthållande behörigen tillgodoses, att flottningen ombesörjes på ändamålsenligaste sätt, och att icke oberättigad förmån beredes någon flottande framför annan. Länsstyrelsen skall tillika utse en revisor i förningen. — De flottandes rätt att deltaga i handhavandet av föreningens angelägenheter utövas, på sätt i det av motionerna avsedda första stycket av 53 § sägs, å flottningsstämma. Enligt 55 § gäller, *att* sådant deltagande får äga rum allenast såvitt angår det år, varunder vederbörande deltagar eller deltagit i flottningen, *att* med de begränsningar, som äro bestämda i reglementet, rösträtten står i förhållande till beloppet av det förlag, som flottande enligt upprättad uttaxeringslängd tillskjutit eller har att tillskjuta till bestridande av föreningens gemensamma utgifter, *att*, därest flottande icke inbetalat förlag, som förfallit till betalning tidigare än fjorton dagar före stämman, han är förlustig rösträtt, intill dess inbetalningen fullgöres, *samt att* frånvarande flottandes rösträtt må utövas genom ombud. Å flottningsstämma uppgöres och framlägges till godkännande en förteckning över närvarande flottande och ombud för flottande med uppgift å den rösträtt, som tillkommer en var av dem. Därest stämman upp-

skjutes till senare dag än nästföljande söckendag, skall ny röstlängd uppgöras å den fortsatta stämman. — Å första ordinarie flottningsstämma varje år, vilken skall hållas innan flottningen börjar, skola framläggas styrelse- och revisionsberättelser för föregående räkenskapsår samt av det gångna årets flottande avgöras frågan om ansvarsfrihet åt styrelsen för nämnda räkenskapsår, varefter det nya årets flottande utse flottningsstyrelse jämte revisorer. Å nu nämnda stämman upprättas fördenskull två särskilda röstlängder, en för det gångna och en för det nya flottningsåret. — På framställning av bivattendrags flottningsförening äger vederbörande länsstyrelse förordna, att föreningen sammanslås med huvudvattendragets förening, där sådan sammanslagning finnes lämplig med hänsyn till flottningens ändamålsenliga ordnande i vattensystemet i dess helhet samt byggnader och anstalter i bileden finnas i tillfredsställande skick. — En var, som vill deltaga i allmän flottning, har att viss tid före första ordinarie flottningsstämman under året hos flottningsstyrelsen anmäla myckenheten och beskaffenheten av det flottgods, han ämnar under året införa i flottleden, samt därefter avlämna flottgodset å eller invid flottvatten inom uppgivet distrikt av flottleden. Han är ock pliktig att över det virke, han tillför flottleden, föra samt vid anfordran till styrelsen avlämna fullständiga virkesjournaler och tumningslistor, utvisande för varje flottleds- och utflottningsdistrikt det tillförda virkets mängd och dimensioner. Allt flottgods, som i allmän flottled framforslas, skall vara försett med tydliga märken, vilka, innan de få användas, skola vara godkända av flottningsstyrelsen. Antalet märken, som av varje flottande må användas, bestämmes av flottningsstyrelsen med iakttagande av vad i reglementet därom må stadgas. — Å allmän flottleds skötsel och underhåll samt flottningsförenings verksamhet har vederbörande länsstyrelse att utöva tillsyn. Visar sig, att flottningen ej ordentligt besörjes, eller förekommer eljest anmärkning mot flottningsförenings verksamhet och vinnes ej rättelse efter det flottningsstyrelsen blivit i saken hörd, har länsstyrelsen att sammankalla de flottande; och ankommer det då å länsstyrelsens prövning, under vilka villkor flottning vidare må tillåtas i flottleden. På framställning av länsstyrelsen eller när eljest anledning därtill förekommer, må Konungen i fall, som nu sagts, förordna om flottledens förvaltning och flottningens ombesörjande i annan ordning än i flottningslagen stadgas. — Flottningsstyrelse har att årligen till länsstyrelsen insända bl. a. uppgift å grunderna för årets samtliga flottandes deltagande i årets utgifter, vilken uppgift hos länsstyrelsen hålles för en var tillgänglig.

Tillkomsten av det med motionärernas ändringsförslag avsedda och vissa i samband därmed stående stadganden. 1880 års flottningsstadga.

Även i den före flottningslagens tillkomst gällande, i administrativ ordning utfärdade flottningsstadgan av den 30 december 1880 funnos bestämmelser om att allmän flottning skulle ombesörjas medelst flottningsföreningar, för vilkas allmänna struktur och uppgifter vissa grundläggande regler gavs i stadgan. Det föreskrevs sålunda, att de, som läto flottgods löst framflyta i allmän flottled, voro pliktiga att deltaga i gemensam flottning och att de för sådant ändamål skulle utgöra en förening, där deltagarnas inbördes förhållande bestämdes genom reglemente, som länsstyrelsen efter prövning av därtill avgivet förslag fastställde. I detta reglemente skulle bl. a. föreskrivas, huru rösträtt finge

utövas. Likaledes förelåg enligt flottningsstadgan skyldighet för den, som ville deltaga i gemensam flottning, att förse sitt virke med tydliga, av flottningsföreningen godkända märken.¹

Den s. k. norrlandskommittén föreslog i sitt den 27 oktober 1904 avgivna betänkande åtskilliga förändringar i flottningsstadgan i syfte att bättre tillvarata den jordbrukande allmogens intressen. Enligt inlupna klagomål skulle sågverksbolagen i åtskilliga avseenden begagnat sig av det stora inflytande, de ägde över flottningsväsendet för att obehörigen gynna sig själva på de skogägande böndernas bekostnad. Det hade t. ex. inträffat, att de stora skogsbolagen begagnat sig av sitt inflytande i flottningsföreningarna för att länka det därhän, att så små uttaxeringar för underhållsarbeten som möjligt förekomme de år, då bolagen hade någon större mängd virke att flotta från egna skogar, vilket hade till följd, att bördan av flottledens underhåll huvudsakligen komme att falla på andra år och träffa andra flottande. Av kommittén föreslogs i hithörande hänseende dels en verksammare kontroll över flottningsföreningarna från det allmännas sida, bl. a. genom att vederbörande länsstyrelser skulle hava att för ändamålet tillsätta en särskild revisor i dylika föreningar, och dels viss begränsning i den rösträtt, som en var ägde utöva å flottningsstämma.

Norrlandskommittén.

Sedan flottningsschefsföreningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 mars 1907 framställt vissa erinringar emot norrlandskommitténs förslag, remitterades denna skrivelse för yttrande till domänstyrelsen, som avgav utlåtande däröver den 27 maj 1909. I detta utlåtande framhöll styrelsen önskvärdheten av att skogsägarna bereddles större inflytande å flottlederna samt anförde i sådant hänseende bl. a. följande:

Domänstyrelsens utlåtande 1909.

Det borde icke förbises, att de skogsägare, som hade sina skogar belägna inom en flottleds vattenområde, hade ett mycket stort intresse för ledens vidare rationella utveckling, då densamma ofta vore den enda utfartsvägen för dessa skogars avkastning. I den mån flottleden ordnades och byggdes, så att flottningsskostnaderna nedbringades, komme nämligen denna skogsavkastning att betinga ett högre saluvärde, och följaktligen tillfördes härigenom även själva skogsmarken ett ökat värde. I många fall torde sålunda en skogsägares ekonomiska välfärd kunna bliva väsentligen beroende av den omsorg, som nedlades på flottledens förbättrande och utveckling. Inom de flesta vattenområden torde den övervägande delen av skogsägarna själva deltaga i den allmänna flottningen med virkesavkastningen från sina skogar, och under sådana förhållanden ägde de sålunda bestämma rörande flottledens förvaltning. Utvecklingen försigginge då i vanliga fall normalt och ofta särdeles tillfredsställande. Men inom andra områden avyttrades skogarnas avkastning till virkesköpare, som mången gång hade sina hemvist i från flottleden avlägset belägna orter. I dylika fall kunde för en flottleds utveckling mindre lyckliga förhållanden inträffa. Dessa virkesköpare vore nämligen ofta nog icke besjälade av intresse för att vidtaga åtgärder i syfte att nedbringa framtida flottningsskostnader. — En flottningsförenings intressenter bestode i vanliga fall av såväl flottande skogsägare som tillfälliga virkesköpare. Dessa olika kategorier av flottande

¹ Enligt föreliggande uppgifter funnos vid tiden för nu gällande flottningsslags tillkomst ett antal av 233 med fastställda reglementen försedda flottningsföreningar i riket, fördelade å 62 flodområden, därav 52 föreningar avsågo Ångermanälvens, 31 Indalsälvens, 29 Ljusnans och 24 Ljungans flodområden, medan åter till Dalälvens omfattande flodområde ej hörde mer än 5 flottningsföreningar.

stode givetvis eniga, då det gällde själva framflottningen av virket, som båda önskade utförd på billigaste sätt, men i frågor, som rörde flottledens framtida underhåll m. m., komme intressena att divergera. Under det att de flottande skogsägarna åtminstone i normala fall önskade, att underhålls- och byggnadsarbeten utfördes på det framflottade virkets bekostnad genom uttaxering av särskilda avgifter, hade däremot den tillfälliga trafikanten härav som nämnt ingen fördel. I den mån en flottningsförening bestode övervägande av tillfälliga virkesköpare, bleve berörda önskemål i regel alltså icke tillfredsställande tillgodosedda. — Inom sådana vattenområden, där staten eller andra skogsägare, som ej deltog i flottningen, ägde den övervägande delen av skogsarealen och där alltså köpvirke förekomme i stor myckenhet, och endast ett fåtal större skogsägare, som samtidigt dreve sågverksrörelse, bestämde över flottningsföreningens beslut, hände understundom, att det för skogsägarna naturliga intresset för flottledens utveckling finge stå tillbaka för en viss strävan att söka utestänga konkurrensen om köpvirket genom att göra flottleden så otillgänglig som möjligt. — Det vore därför önskvärt, att även sådana skogsägare, som, utan att själva deltaga i flottning, försålde sin skogsavkastning, måtte tillerkännas rösträtt i flottningsförening för att därigenom komma i tillfälle att på lämpligt sätt bevaka sina intressen. Man skulle härvid kunna ifrågasätta, att *åt skogsägaren skulle tillförsäkras rätt att utöva virkesköparens rösträtt för den virkeskvantitet, han visade sig hava försålt från sin skog, dock uteslutande i frågor rörande flottledens underhåll och utveckling.* — Den sålunda föreslagna ändringen i rösträttsförhållandena inom flottningsförening skulle bliva av betydelse huvudsakligen för de delar av landet, där staten eller enskilda, som icke själva flottade virket från sina skogar, ägde en betydande del av skogsarealen. Följden av att staten såsom icke flottande skogsägare saknat allt inflytande på flottningsföreningarnas beslut hade blivit, att i de delar av landet, där staten hade sina största skogstillgångar, många flottleder ännu befunno sig i otillfredsställande skick, oaktat stora virkeskvantiteter framflottats genom desamma, och att flottningskostnaderna där i jämförelse med kostnaderna vid andra flottleder, där skogsägarna själva mera allmänt framflottat sin virkesavkastning, ställde sig mycket höga.

*Flottnings-
sakkunniga
1916.*

I det av särskilda sakkunniga den 14 december 1916 avgivna betänkande med förslag till ny flottningslagstiftning, vilket förslag ligger till grund för den nuvarande lagstiftningen å området, anfördes beträffande domänstyrelsens förenämnda förslag bl. a. följande:

Under de ingående överläggningar, de sakkunniga ägnat denna fråga, hade de kommit till insikt därom, att mot förslagets genomförande mötte mycket betydande praktiska svårigheter. Därest rösträtt inom föreningen skulle beredas sådana skogsägare, vilka icke själva flottade, men till andra sålt virke, som inginge i flottningen, måste naturligtvis först och främst finnas möjlighet att upprätta en något så när tillförlitlig röstlängd, enligt vilken deras rösträtt finge utövas. Man måste äga kännedom om vilka dessa skogsägare vore och huru mycket virke en var av dem försålt till flottning under året. Redan den förstnämnda uppgiften vore svår nog att erhålla. De flottande virkesägarnas antal inom en större flottled kunde uppgå till omkring ett hundra stycken. Då dessas virke dels avverkats å egna skogar och dels inköpts från skilda håll utefter flottleden, kunde man lätt förstå, att de skogsägare, som under ett visst år tillsläppt virke till flottleden, kunde bliva ett avsevärt antal. På begäran av de sakkunniga gjorda undersökningar inom en viss led, Dalälven, hade givit vid handen, att det under ett år flottade virket beräknats härröra från cirka 3,000 skilda skogsägare inom flottledsområdet. Att exakt förteckna alla dessa personer skulle vara ganska betungande. De flot-

tande måste för sådant ändamål åläggas att, förutom övriga föreskrivna anmälningar, även lämna uppgift å de skogsägare, från vilka virke inköpts. För upprättande av röstlängd för flottningsstämma vore emellertid en sådan förteckning icke tillfyllest. Man måste ock äga kunskap om myckenheten virke, som från varje skogsägare inköpts och tillförts flottleden. Det virkesparti, som den mindre skogsägaren försälde utefter leden till virkesköpare eller större skogsägare, vore emellertid oftast mycket ringa, kanske icke överstigande en eller annan toltf timmer. Det torde mången gång vara svårt att avgöra, från vilken skogsslott varje parti härrörde, särskilt i de fall då flera hemmansägare sålt virke på rot från viss skogstrakt med mer eller mindre otydliga gränser mellan delägarnas skogsskiften. I de fall, då skogen förvärvats genom upplåten avverkningsrätt under ett visst antal år, tillkomme svårigheten att kontrollera avverkningens storlek under varje särskilt år dels från varje skogsskifte, vartill avverkningsrätt förvärvats, dels ock från den flottandes egna skogsskiften, vilka ofta låge blandade med skiften, som innehades med avverkningsrätt. Upprättande av röstlängd för flottningsstämma komme otvivelaktigt under angivna förutsättningar att innebära ett arbete av komplicerad natur, liksom det vore tydligt, att ledande av förhandlingar och fattande av beslut vid en så sammansatt flottningsstämma komme att medföra svårigheter, som nu knappast kunde fullt överskådas. Då det vidare icke alltid torde vara lätt att uppdraga gränsen mellan de frågor, där rösträtt skulle tillkomma skogsägarna ensamt, och dem, rörande vilka de flottande i övrigt hade att besluta, torde det framgå, att mot det föreslagna systemet i nu berörda hänseenden reste sig betydande betänkligheter, vilka endast genom mycket övervägande och otvivelaktiga fördelar i sak skulle kunna hävas.

Det vore emellertid att befara, att de fördelar, som det nya systemet tänkts skola medföra för flottledernas utvecklande och underhåll, skulle i verkligheten väsentligen utebliva. De mindre skogsägarna hade i allmänhet hittills ådagalagt ringa intresse för flottledernas skötsel. Deras önskemål vore huvudsakligen, att de skulle erhålla största möjliga betalning för sitt virke och att flottningskostnaderna därför hölles så låga som möjligt de år, då deras virke skulle utflottas. Man kunde därför befara, att sådana skogsägare såsom röstägare å flottningsstämma snarare komme att rösta mot än för utförande av vidlyftigare underhålls- och förbättringsarbeten, även om dessa vore nog så befogade. I allmänhet torde kunna antagas, att deras intresse av flottleden skulle finnas vara så ringa, att de antingen avhölle sig helt från att begagna sin rösträtt eller ock överläte densamma till virkesköparen i sammanhang med försäljningsavtalet. Intresset för flottledens bestånd och vidare utveckling representerades nämligen av de större skogsägarna och större virkesköpande sågverksbolag, som förlagt sin verksamhet invid flottleden. Denna senare kategori flottande syntes domänstyrelsen icke hava tillräckligt beaktat, då den uppdelade flottningsintressenterna i huvudsakligen blott två klasser, större skogsägare och tillfälliga virkesköpare. Det funnes både tillfälliga och permanenta virkesköpare. Och dessa senare hade ingalunda visat mindre intresse för flottledernas utveckling än skogsägarna. Att utestänga dem från allt inflytande på frågor rörande flottledens underhåll och förbättring samt i stället bereda rösträtt åt de många, ringa intresserade, mindre skogsägare skulle antagligen icke lända till flottledernas fromma. Vad de tillfälliga virkesköparna anginge vore deras inflytande oftast allt för ringa, för att de skulle kunna verka avhållande i fråga om flottledens utveckling, och den tillfälliga virkesköpare, som under endast ett år deltog i flottningen och under det året utövade rösträtt inom föreningen, kunde icke hava något intresse av att förhindra arbeten, för vilka kostnaden skulle drabba följande års flottande. Såsom domänstyrelsen påpekat skulle den föreslagna reformen huvudsakligen hava betydelse för kronan inom

övre Norrlands skogsområden. För övriga flottleder torde den föreslagna ändringen icke vara till någon nytta, utan, såsom förut anförts, snarare verka hämmande och försvårande för flottningen.

De flottningssakkunniga sökte därför på andra vägar nå det åsyftade målet att bereda skogsägarintresset större inflytande å flottningsföreningarnas skötsel. I detta syfte föreslogs bl. a., att länsstyrelsen skulle äga dels att, på sätt i nuvarande lagen stadgas, kunna utse en ledamot i styrelsen för flottningsförening och dels att, där så befundes lämpligt, utse en revisor i föreningen. Därjämte föreslago de sakkunniga sådan avfattning av den i 53 § inrymda bestämmelsen om rösträtt i flottningsstämma, att sådan rätt skulle tillkomma »en var, som anmält virke till deltagande i den allmänna flottningen».

Beträffande sistnämnda bestämmelse anförde de sakkunniga: Enligt denna bestämmelse skulle varje flottande d. v. s. en var, som anmält virke till deltagande i den allmänna flottningen, erhålla rösträtt, oavsett om han vore ägare till virket eller ej. Om en skogsägare alltså vid försäljning av skog förbehölle sig rätt att själv få anmäla virket till flottning och sådan anmälan gjordes i hans eget namn, förvärvade han därmed rösträtt inom flottningsföreningen. Möjlighet att på detta sätt förvärva rösträtt hade knappast praktisk betydelse för mindre skogsägare, men för de större och framför allt för kronan borde den hava värde, och också vissa svårigheter med avseende å timmermärken och dylikt understundom torde förefinnas för ett praktiskt ordnande av saken.

Yttranden
över flott-
ningssak-
kunnigas
förslag.

Den av de sakkunniga sålunda föreslagna bestämmelsen om rösträtt å flottningsstämma blev utsatt för åtskillig kritik från de myndigheters och korporationers sida, som yttrade sig över de sakkunnigas betänkande.

Å ena sidan anmärktes, att bestämmelsen näppeligen skulle giva något effektivt skydd för skogsägarintresset.

Domänstyrelsen anförde sålunda:

Det syntes styrelsen som om skogsägarens intressen eller möjligheterna för denne att bevaka desamma icke blivit tillräckligt beaktade eller tillgodosedda.

Styrelsen, som intet hade att erinra emot att anmälare av virke tillerkändes flottandes rösträtt å flottningsstämma, kunde icke dela de sakkunnigas farhågor, att det föreslagna tillvägagåendet skulle stöta på svårigheter i fråga om timmermärken, ty särskiljande av olika poster flottgods behöfve i förevarande fall ej ske annat än på papperet och torde endast föranleda något ökat arbete för flottningsföreningens tjänstepersonal vid uträknande av flottningskostnaderna. Däremot vore styrelsen ej övertygad om att de sakkunniga med åberopade lagrums bestämmelser lyckats nå det avsedda ändamålet. Sålunda syntes det styrelsen som om enligt kommitterades författningsförslag en anmälare icke skulle äga utöva den flottandes rösträtt med mindre han fullgjort de skyldigheter, som åläge en flottande för att få utöva sin rösträtt. Och detta kunde väl ej de sakkunniga att döma av motiveringen hava avsett. Skulle emellertid en skogsägare, som vid försäljning av sin skogsavkastning förbehållit sig rätt att vid flottningsstämma få utöva rösträtt för densamma, endast behöva anmäla virkespartiet till flottning, medan all annan skyldighet i fråga om detsamma för att därför få utöva rösträtt åläge ägaren eller den, som i själva verket vore flottande, så funnes i alla fall möjlighet öppen för virkesägaren-flottanden att utan någon som helst påföljd betaga skogsägaren-anmälaren möjligheten att utöva den utlovade rösträtten. Den förre behöfve blott uppskjuta inbetalning av förfallet förslag över viss tid för att den rösträtt, vilken han avhänt sig, skulle gå förlorad för den senare, och detta, som kunde förklaras såsom ett förbiseende, medförde för den försumlige ingen som helst påföljd, medan det åter

för skogsägaren kunde vara av allra största betydelse att vid just det tillfället få utöva rösträtt för avkastningen från sin skog. För att verkligen vinna vad de sakkunniga i nu berörda hänseende uppgivit sig hava avsett torde det bliva nödvändigt att meddela sådana bestämmelser, att en skogsägare-anmälare icke kunde betagas medgiven rösträtt genom uraktlåtenhet från virkesägaren-flottandens sida att i tid erlægga till inbetalning förfallet förlag.

Från andra håll ifrågasattes däremot lämpligheten av den föreslagna rösträttsbestämmelsen och framhölls, att densamma i praktiken skulle leda till åtskilliga svårigheter.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anförde sålunda, att tillräckliga skäl icke förebragts för att annan än ägaren till virket, som flottades, skulle få utöva rösträtt, och att de sakkunnigas förslag i detta avseende kunde befaras leda till orimliga konsekvenser. Den, som anmält virke, vilket sedermera övergått till annan ägare, borde visa behörighet att föra talan för virket.

Svenska Flottningschefsföreningen yttrade:

Den föreslagna rösträttsbestämmelsen vore ägnad att medföra olidliga förhållanden, om icke anslutningen begränsades. Endast anmälare, som tillförde virke med å honom inregistrerat märke, borde tillerkännas rösträtt. Sedermera bleve det sorteringskapaciteten, som i sista hand reglerade deltagarnas antal.

Svenska Trävaruexportföreningen, i vars yttrande *Svenska Cellulosaföreningen* och *Svenska Trämasseföreningen* instämde, anförde:

För en så utomordentlig åtgärd som att tillåta andra än de flottande att besluta å flottningsstämma borde kunna åberopas, att flottledernas styrande vanskött flottlederna, men någon på sakliga skäl grundad erinran i sådan riktning hade icke framkommit.

Den tillämnade rösträtten åt skogsägarna vore avsedd att åvägabringas på det sättet, att skogsägaren vid försäljning av skog eller virke förbehölle sig att själv få anmäla virket till flottning. Det framginge icke av förslaget, huruvida skogsägaren, om han ville anmäla sig för erhållande av rösträtt å flottningsstämma, skulle, såsom förhållandet vore, då han själv vore flottande, hava eget flottningsmärke. Väl hade det påståtts, att förslaget mening vore denna. Men påståendet kunde knappast vara riktigt för det fall, att skogsägaren ej avsåge att deltaga i flottningen. Vad särskilt anginge den större skogsägaren, kronan, för vars räkning ifrågavarande anordning närmast föreslagits, så måste förutsättas, att kronan fortfarande såsom hittills komme att sälja sitt timmer på rot eller utdrivet till vattendraget, allt till en mångfald köpare. Antingen måste då kronan nyttja minst lika många märken, som det vore köpare av kronovirke utefter flottleden eller ock skulle meningen vara, att en var köpare, såsom nu skedde, märkte sitt av kronan inköpta virke med sitt märke och att kronan dessutom låte inslå kronomärket på det virke, för vilket den ville utöva rösträtt. Det förra alternativet vore föga antagligt, ty med dess tillämpning skulle i en stor flottled antalet användbara märken bliva otillräckliga och framför allt bleve sorteringen, om ej helt omöjliggjord, dock oerhört försvarad. I senare fallet åter uppkomme alla de svårigheter, tvister och förluster, som alltid bleve en följd av virkets dubbelmärkning, i vilket hänseende främst finge framhållas, att de inslagna märkena av flera orsaker ofta bleve otydliga. Och man frågade sig ovillkorligen, vartill en sådan dubbelmärkning skulle tjäna, då kronomärket icke kunde hava någon betydelse för dem, som vid sorteringen skulle avläsa det.

Trävaruexportföreningen ville alltså antaga, att ifrågavarande bestämmelse i 53 § åsyftade antingen att vilken som helst, skogsägare eller icke skogsägare, skulle genom sin blotta anmälan om deltagande i flottningen förvärva

rösträtt eller att skogsägaren, när han avlämnade sin anmälan, skulle tillika styrka, att han förbehållit sig rösträtt för visst med annans registrerade märke försett virke.

Den första tolkningen anslöte sig närmast till lagrummets avfattning men förefölle föga rimlig. Följden härav skulle lätt kunna bli, att skogsägaren och virkesköparen komme att var för sig anmäla samma parti virke. Detta skulle naturligtvis bli en källa till ständiga tvistigheter — föreningen förut-satte såsom självklart, att dubbel rösträtt icke finge utövas för ett och samma parti. Dessutom måste på något sätt klargöras, att vederbörande, när han anmälde virke, avsåge att endast utöva rösträtt. I annat fall skulle han ju upptagas såsom avgiftspliktig i uttaxeringslängden. Men även om dessa frågor kunde vinna en tillfredsställande lösning, vore det dock alltför uppenbart, att anordningen skulle inbjuda till det yppigaste bulvansystem från virkesköparnas sida, detta i syfte att undgå stadgad begränsning av rösträtten.

Då av dessa skäl den nyss nämnda tolkningen måste förkastas, återstode således det antagandet, att lagrummet åsyftade, att anmälningen skulle avse ett visst med annans märke försett parti virke. Om detta vore mening, måste dock sägas, att förslaget icke angivit de former, under vilka en på sådan anmälan grundad rösträtt finge utövas. Skulle tvister kunna undvikas, måste anmälar, om han vore skogsägare och i sådan egenskap ville åtnjuta rösträtt, klart ådagalägga bland annat dels för vilket parti virke, han ville utöva rösträtt, och dels att han förbehållit sig sådan rätt vid försäljning av virke från egen skog. De sakkunniga hade själva insett, att vissa svårigheter med avseende å timmermärken och dylikt understundom torde förefinnas för ett praktiskt ordnande av denna sak, åtminstone vad kronan anginge. Dessa svårigheter kunde icke lämnas olösta, då man ville bland de röstägande på flottningsstämman införa rent främmande element, vilkas närvaro lätt kunde åstadkomma förvirring och oreda.

Klart vore emellertid, att, även om formerna i nu angivna hänseenden tillfredsställande ordnades, särskiljandet av den rösträtt, som tillkomme den ena och den andra, komme att orsaka mycket besvär och tidsutdräkt såväl före som vid flottningsstämman.

I detta hänseende finge anmärkas, att det för bestämmandet av den rösträtt, som tillkomme skogsägaren, icke vore tillräckligt att veta det antal timmer eller annat virke, som av honom anmälts, utan han måste vid sin anmälan föga fullständig specifikation rörande detta virke samt uppgiva, varest virket funnes upplagt invid flottleden. Eljest kunde ej bestämmas de inom de olika distrikten för olika flottningsenheter utgående flottningsavgifter, på grundvalen varav rösträtten beräknades. De siffror, som härvid framkomme, skulle sedan jämföras med och fråndragas de siffror, som bestämde den flottandes delaktighet i flottningen. Om således skogsägarna i större utsträckning ville utöva rösträtt, skulle härav föranledas ett oerhört arbete för flottningsledningen. Men ändock torde icke kunna undvikas, att å flottningsstämman uppstode tvister, vilkas avgörande toge i anspråk tid och krafter, som kunde bättre utnyttjas till fromma för de egentliga flottningsärendena.

Det hade antagits, att egentligen endast kronan skulle komma att begagna sig av den medgivna förmånen, men huru härmed i verkligheten komme att förhålla sig, kunde icke förutses. Även andra skogsägare, t. ex. stora skogsbolag, vilka själva ej dreve träförädling, komme sannolikt icke att avstå från den rätt, som för deras räkning tillskapats. Klart vore i övrigt, att bulvansystemet även här komme att finna en tacksam jordmån, kanske därhän, att de fördelar, man velat vinna för kronans del, helt omintetgjordes genom virkesköparnas överenskommelser med de små skogsägarna, vilka, enligt vad de sakkunniga uttalade, hittills ådagalagt ringa intresse för flottledernas skötsel.

På grund härav och då, såsom nämnts, betydande svårigheter i formellt hänseende kvarstode olösta hade trävaruexportföreningen funnit giltiga skäl tala för att endast de flottande såsom hittills finge äga rösträtt å flottningsstämma.

De praktiska svårigheter, som skulle bliva en följd av de sakkunnigas rösträttsbestämmelse, utvecklades särskilt i ett av *styrelserna för Kalix älvs och Torneå älvs svenska bivattenflottningsföreningar samt styrelserna för Lule älvs och Råne älvs flottningsföreningar* afgivet gemensamt utlåtande, däri anfördes bl. a:

Utan tvivel skulle kronan, häradsallmänningar och så småningom jämväl andra icke flottande skogsägare komma att i största möjliga utsträckning begagna sig av den möjlighet, lagförslaget beredde dem att åt sig bevara rösträtt för allt av dem försålt virke, vilket åtminstone vad beträffade de två nordligaste länen skulle medföra absolut majoritet för nämnda skogsägars intresse till men för de flottande, vilkas inflytande skulle reduceras till ett minimum. Det kunde starkt ifrågasättas, huruvida flottledernas förbättrande och rationella skötsel samt som en följd härav billigare flottningskostnader skulle komma att befordras genom att skogsägarnas inflytande såmedelst bleve dominerande. Därigenom riskerades lätt, att flottlederna bleve i saknad av allt enskilt initiativ. Den med de sociala företelserna på arbetsmarknaden förtrogne trävaruköpmannen ägde och utan tvivel större förmåga att avveckla de för flottningsföreningarna nära nog årligen återkommande lönestrider än vad fallet vore med de för dylika frågor mer eller mindre främmande skogsägarrepresentanterna.

De sakkunniga hade i sin motivering åberopat vissa praktiska svårigheter vid beredande av rösträtt åt skogsägarna på sätt domänstyrelsen föreslagit. I stort sett samma skäl, som härutinnan förelegat, torde kunna åberopas emot det i 53 § inrymda medgivande åt anmälare. Som en självfallen följd av domänstyrelsens bokföring och revirens organisation torde kronans virke komma att anmälas revirvis på respektive köpare. Efter en större flottled i övre Norrland skulle man för upprättande av den på årets uttaxering baserade röstlängden hava att taga befattning med ungefär följande anmälningar:

Från 15 revir med 5 köpare och minst 2 virkesslag	150	anmälningar
» 15 » » egna avverkningar och minst 3 virkesslag	45	»
» 25 intressenter med minst 2 virkesslag	50	»

eller tillsammans 245 anmälningar. Beräknades att varje anmälan skulle omfatta endast 10 flottningsdistrikt, skulle 2,450 flottningsuppgifter behöva kontrollräknas, prissättas och bokföras, innan det egentliga arbetet med röstlängdens upprättande kunde företagas. Var och en, som ägde kännedom om den tid och det arbete, som krävdes för bearbetning av flottningsuppgifterna, synnerligast där dessa avgäves per kubikmått, måste inse, huru orimliga lagförslagets ifrågavarande bestämmelser vore.

Dessutom framställde sig frågan, huru det sålunda anmälda virket skulle kunna redovisas. Fullkomligt otänkbart syntes, att alla de av olika säljare till skilda köpare försålda virkesposter, för vilka på grund av anmälan till flottning, rösträtt komme att fordras, skulle förseas med särskilda märken, och syntes de sakkunniga också hava tänkt sig att, oaktat säljaren stode som anmälare, köparens märken skulle åsättas virket.

Följande uppställning visade, huru bokföring och redovisning i mycket omfattande fall skulle ställa sig, å ena sidan med anmälningsrätt enbart för virkesägaren samt å andra sidan, där jämväl säljare anmält virket.

Virkesägaren som anmälare:

Virkesägare X (märke I)	timmer	150,000	st.
(» J)	sulfitved	150,000	»
(» K)	sulfatved	100,000	»
(» L)	kolved	100,000	»
	Summa	500,000	st.

Både virkesägare och säljare som anmälare:

		Timmer (märke I.)	
Virkesägare X	Eget virke	10,000	st.
	revir A.	20,000	»
	» B.	20,000	»
	» C.	20,000	»
	» D.	20,000	»
	» E.	20,000	»
	» F.	20,000	»
Häradsallmänning C.	20,000	»
	Summa	150,000	st.

timmer av märket I o. s. v. för alla 4 virkesslagen. I förra fallet redovisade virkesjournalen virkesägare X:s tillsläppning på 4 rader för varje genomlöst distrikt. I senare fallet åtginge härför 32 rader. Då varje rad redovisades i stycketal och kubikmassa med ett tiotal rubriker, insåges, vilken oerhörd arbetsbörda lagförslaget skulle medföra. I förra fallet bleve redovisningen och som en följd därav även kostnadsfördelningen för virkesägarens olika märken det närmast exakta, i senare fallet måste den bliva tämligen godtycklig, vad de olika anmälningarna beträffade, då det naturligtvis för vederbörande redovisare vore omöjligt att avgöra, från vilket anmält parti i flottleden eventuellt kvarliggande, sjunket eller på ena eller andra sättet förolyckat virke härledde sig. Bestämmelsen gäve säkert anledning till en beklaglig oreda i virkesredovisning och kostnadsfördelning samt till följd härav berättigat missnöje från de flottandes sida.

Slutligen medförde stadgandet en ytterligare beaktansvärd olägenhet. Som grund för röstlängden låge nämligen uttaxeringen av flottningsförslag, i sin ordning baserad på virkesanmälning. Flottgodset vore pant för flottningssumgälderna. Varest skulle panten sökas, då ett flertal anmälare funnes till ett med samma märke försett virkesparti, om någon av anmälarna av en eller annan anledning t. ex. till följd av uppkommen tvist mellan säljare och köpare, bruste i betalningen? Flottningsstyrelsen torde i många fall komma att känna sig tveksam, huruvida och i vilken utsträckning beslagsåtgärd kunde tillgripas.

*Proposition
till 1919 års
riksdag.*

I det förslag till flottningslag, som av Kungl. Maj:t förelades 1919 års riksdag, hade 53 § i förslaget omarbetats så, att den erhållit sin nuvarande lydelse.

Departementschefen anförde vid föredragning av förslaget i statsrådet såsom skäl till omarbetningen allenast, att sakkunnigförslagets bestämmelse i olika avseenden missuppfattats.

Vid lagförslagets behandling i riksdagen förekom ingen erinran i fråga om denna paragrafs avfattning.

Beträffande den av de flottningssakkunniga föreslagna rätten för vederbörande länsstyrelse att kunna utse lämplig person att vara ledamot i flottningsförenings styrelse vidtogs i propositionen den ändringen, att en sådan ledamot föreslogs skola av länsstyrelse alltid utses.

Vederbörande departementschef anförde härutinnan följande:

Särskilt torde det vara att förvänta, att skogsägare, vilka ej själva deltog i flottningen, men för avyttringen av sitt virke vore beroende av flottningsförhållandena, i den av länsstyrelsen utsedda styrelseledamoten skulle erhålla en målsman för sina intressen. Såsom domänstyrelsen framhållit i sitt utlåtande av den 27 maj 1909, ägde dessa skogsägare för närvarande icke någon möjlighet att inom föreningen få sina synpunkter framförda och beaktade. Enligt de flottningssakkunnigas förslag skulle dylik ledamot endast utses i sådana fall, då vederbörande länsstyrelse prövade det erforderligt. Emellertid hade departementschefen ansett lämpligt föreslå, att en ledamot i styrelsen alltid skulle utses av länsstyrelsen. Med den betydelse flottleden hade ur kommunikations-synpunkt syntes det nämligen icke tillrädligt att överlämna frågan, huruvida de allmänna intressena borde företrädas inom flottningsstyrelsen, till eventuellt olika praxis hos skilda länsstyrelser.

Andra lagutskottet föreslog i denna del en återgång till de flottningssakkunnigas förslag under uttalande av den uppfattningen, att med nämnda förslag styrelseledamot komme att utses i alla de fall, där befintligheten därav kunde vara av någon betydelse för det allmänna.

Fyra reservanter yrkade emellertid å denna punkt bifall till propositionen.

Sedan första kammaren för sin del biträtt utskottets hemställan i denna del, under det att åter andra kammaren i enlighet med reservationen godkänt propositionen härutinnan, följdes vid den sedermera skeende sammanjämkningen emellan kamrarnas skiljaktiga beslut första kammarens mening å nu förevarande punkt.

Flottlederna utgöra såsom känt i stora delar av landet skogarnas så gott som enda utfartsvägar. Mycket kapital och arbete har också offrats och offras alltjämt årligen på att utbygga och underhålla flottleder i därtill användbara vattendrag. Enligt år 1918 verkställda beräkningar skulle i landet finnas allmänna flottleder med en sammanlagd längd av c:a 27,500 km. Årligen torde däri framföras omkring 140 miljoner flottgods.

För flottningens bedrivande funnos, såsom förut nämnts, år 1918 inom landet tillhoppa 233 stycken å 62 flodområden fördelade flottningsföreningar, av vilka föreningar 11 behärskade vardera ett flottledssystem om mer än 600 km:s längd och tillhoppa en flottledslängd av 15,366 km. eller mera än hälften av de allmänna flottledernas totala längd. Ett 20-tal föreningar omfattade vardera ett flottledssystem med en längd av 140—600 km. och återstående cirka 200 föreningar flottledssystem å vardera under 140 km:s längd. En jämförelsevis stark decentralisation rådde sålunda i fråga om flottledernas handhavande. Mest framträdande var denna, såsom förut erinrats, i Ångermanälvens, Indalsälvens, Ljusnans och Ljungans flodområden. Utvecklingen har emellertid gått mot större centralisation och under de senare åren torde åtskilliga flottningsföreningar, avseende bivattendrag, hava uppgått i huvudvattendragens flottningsföreningar ävensom föreningar, avseende olika delar av huvudvattendrag, hava sammanlagits.

Med hänsyn till flottledernas stora betydelse för skogsbruket måste det givetvis för skogsägarna framstå såsom synnerligen angeläget att vara tillförsäkrade vederbörligt inflytande, när det gäller att bestämma om flottledernas underhåll

*Utskottets
yttrande.*

och skötsel samt sättet för flottningens bedrivande. Av den utförliga redogörelse, utskottet i det föregående lämnat, framgår ock, att frågan om ett behörigt tillgodoseende av skogsägarnas intresse i dessa avseenden varit föremål för ingående prövning i samband med den nuvarande flottningsslagens tillkomst. Resultatet härav blev, sedan förslag i längre gående riktning fallit, att i flottningsslagen infördes förut berörda stadganden om dels bemyndigande för länsstyrelse att, där det för tillgodoseende av ortens skogshushållning eller andra allmänna intressen funnes önskvärt, tillsätta en ledamot i styrelsen för flottningsförening och dels tillika skyldighet för länsstyrelse att utse en revisor i varje dylik förening. Det i förstnämnda hänseendet givna stadgandet har, enligt vad utskottet inhämtat, i stor utsträckning av vederbörande länsstyrelser begagnats och även i tillämpningen visat sig vara till ej ringa gagn.

I den mån skogsägarna ej själva äga förädlingsverk, äro de emellertid fortfarande, praktiskt sett, uteslutna från varje direkt inflytande å flottningsstämorna. Då nämligen för att få utöva rösträtt i dessa erfordras att hava anmält virke till flottning under eget inregistrerat märke samt med hänsyn till sorteringsarbetet en stark begränsning av antalet olika märken måste genomföras, har detta i förening med föreskriften, att anmälan av virke till flottning är förbunden med skyldighet att tillskjuta å virket belöpande förslag till bestridande av föreningens gemensamma utgifter vid äventyr för underlåtenhet därutinnan att rösträtten i föreningen mistes, medfört, att rösträtten i stort sett faktiskt kommit att förbehållas förädlingsverkens innehavare. Anmärkas må emellertid, att det beträffande från statens skogar sålt virke i viss utsträckning förekommit, att detsamma för kronans räkning anmälts till flottning under eget märke.

Ovan berörda förhållande har, särskilt i samband med en efter vad det vill synas under de senare åren i allt större utsträckning genomförd förändring i de virkesköpande bolagens köpevillkor, visat sig otillfredsställande. Såsom i motiönerna framhållits pläga nämligen numera bolagen åtminstone å vissa orter alltmera inrymma det villkor i sina kontrakt, att säljaren-skogsägaren skall ensam vidkännas kostnaden för virkets flottande ned till skiljeställe i flottledens nedre del, vilket ofta kan vara beläget flera 10-tal mil från stället, där virket nedlägges för flottning. Virket förses emellertid med köparens märke och anmäles till flottning av köparen. Denne betalar följaktligen ock formellt det å virket belöpande förslaget till flottningsföreningen och han utövar på grund därav även ensam rösträtt å stämman. Den egentligen betalande eller säljaren av virket, vilken vid mottagandet av sin likvid för detsamma får vidkännas avdrag för den av köparen såmedelst förskjutna flottningskostnaden, står på så sätt helt utanför och äger intet som helst inflytande å bestämmandet av de med utflottningen förenade utgifterna, vilka han dock faktiskt har att ensam bära. Att han icke kan känna sig tillfredsställd med en sådan tingens ordning är naturligt nog. Klagomål hava ock förnummits öfver att flottningskostnaderna bliva onödigt stora och att fördelningen av desamma icke alltid sker på ett rättvist sätt. I sistnämnda hänseende har bl. a. framhållits, att i fall, där ett bolag med egna skogar invid en flottled uppträder såsom köpare av virke inom områden, tillhörande andra

distrikt av samma flottled, fördelningen av kostnaderna mellan de olika distrikten understundom sker på ett sätt, att därigenom bolaget gynnas på virkessäljarnas bekostnad. Särskilt förspörjas dylika klagomål beträffande kostnader, som avse flottning i bivattendrag.

Enligt utskottets förmenande är vad sålunda förebragts av beskaffenhet att böra föranleda till en närmare undersökning av hithörande förhållanden och till upptagande på grundval därav av frågan, om ej genom ändring på ett eller annat sätt av gällande bestämmelser om rösträtt å flottningsstämma skogsägarna kunna tillförsäkras skäligen medbestämmanderätt i de frågor, som å sådan stämma avhandlas. Utskottet är väl medvetet om de stora svårigheter, som möta i sådant hänseende. Dessa hava klart kommit till synes i den redogörelse, som utskottet ovan lämnat rörande tidigare försök att trygga en dylik medbestämmanderätt åt skogsägarintresset, och de belysas än ytterligare i ett utskottet tillhandakommet uttalande i frågan av Svenska flottningschefsföreningen, vilket såsom bilaga finnes fogat till detta utlåtande. Det torde redan av vad sålunda i ärendet förekommit framgå, att det i motionerna innefattade förslaget till lagändring icke är ägnat att giva en tillfredsställande lösning av frågan. Av det ovan sagda torde emellertid ock framgå, att den prövning av frågan, som ägde rum i samband med flottningslagens tillkomst, delvis skedde med utgångspunkt från ett annat faktiskt läge än det för närvarande rådande. Och oavsett detta får enligt utskottets mening de mötande svårigheterna icke hindra, att ansträngningar göras för finnande av en sådan lösning av hithörande problem, som i vidare utsträckning än vad fallet är med nu gällande bestämmelser tillgodoser skogsägarnas berättigade intressen i föreliggande hänseende. Utskottet finner sig därför med anledning av motionerna böra tillstyrka avlåtandet av en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i det i motionerna angivna syfte.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående möjligheten att trygga virkessäljande skogsägare till skäligen inflytande i de flottningsföreningar, å vilkas flottleder av dem avyttrat virke utflottas, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må kunna föranleda.

Stockholm den 17 april 1925.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Bror Petré*n, *Linder*, *Sigfrid Hansson*, greve *Spens*,
Tjällgren och *Frändén*, fröken *Hesselgren* samt herr *Akerberg**;
från andra kammaren: herrar *Öberg*, *Hagman**, *Ödström*, *Johansson* i *Kälkebo**,
Holmström i *Stockholm**, *Svensson* i *Skönsberg*, *Johansson* i *Sollefteå* och *Anderson*
i *Storegården*.

Reservation:

av herr *Bror Petré*n.

Bilaga.

Till Andra lagutskottet.

Med anledning av herr *O. A. Frändéns* m. fl. motion i riksdagens första kam-
mare om *ändring i bestämmelserna rörande rösträtt å flottningsstämma* få vi
härmed göra följande uttalande.

Denna fråga var givetvis aktuell vid de sakkunnigas utarbetande av den nu
gällande flottningslagen och det saknades ej bland de sakkunniga förespråkare
för att skogsägarna borde tillerkännas rösträtt å flottningsstämma. Emellertid
blev vid utredningen av ärendet klarlagt, att betydande praktiska svårigheter
lade hinder i vägen för realiserandet av detta de enskilda skogsägarnas önske-
mål, vilka svårigheter kunna utläsas vid ett studium av de sakkunnigas motiv
till formuleringen av 39 och 53 §§ uti flottningslagen. Den mest betydande av
dessa svårigheter består enligt dessa motiv däruti, att det skulle bli lindrigt
sagt ett synnerligt komplicerat arbete att åstadkomma en tillförlitlig röstlängd
vid en flottningsstämma, därest en var skogsägare, som under året sålt virke för
flottning, skulle äga rätt att på anmälan erhålla rösträtt för denna kvantitet.
Vid undersökning i Dalälvens flodområde har konstaterats, att det under ett år
flottade virket härrörde från ej mindre än omkring 3,000 skogsägare. Man
förstår väl huru omöjligt det skulle bli att konstatera alla dessa till olika
flottande försälda kvantiteter och att söka få till stånd en riktig röstlängd på
basis härav. De sakkunniga ansågo sig ej heller kunna föreslå någon sådan
föreskrift i lagen och voro fullt eniga om att skogsägare, som ej själva voro

flottande, icke skulle tillerkännas rösträtt å flottningsstämma. Någon reservation emot denna intagna ståndpunkt förekom icke, efter vad handlingarna utvisa, varför det synes som om skogsägarnas talesmän bland de sakkunniga blivit övertygade utav de överväldigande saksål, som anförts emot deras uppslag i fråga om de föreslagna rösträttsbestämmelserna.

Samma synpunkter framkommo vid ärendets föredragning i statsrådet, varvid det om 53 § heter »att bestämmelsen om flottandes rätt att utöva rösträtt å flottningsstämma i olika avscenden missuppfattats» och därför har också 53 § fått den ordalydelse den nu har.

Det förefaller oss egendomligt, att de ärade motionärerna så snart efter den nya lagens tillkomst åter föra fram detta spörsmål, vilket väl genom den ingående behandling det fick undergå före lagfästandet bort vara avlägsnat för en längre tid framåt. Detta beror sannolikt på att motionen skrivits, utan att förslagsställarna tagit tillräckligt noga reda på de motiv, som varit grundläggande för lagförslaget i denna del.

Emellertid vilja vi framhålla ett par synpunkter, som tala emot den i motionen föreslagna lagändringen, alldeles oavsett om denna skulle kunna praktiskt genomföras eller ej.

Motionärerna hävda den uppfattningen, att nuvarande bestämmelser om rösträtt å flottningsstämma innebära en uppenbar orättvisa gent emot skogsägaren i de ofta förekommande fall, då virket försäljes till visst gängse pris vid sorteringsstället och virkessäljaren sålunda själv får betala alla utflottningskostnaderna. Motionärerna glömma dock här, att den flottningskostnad, som fråndrages vid virkeslikviden, åtminstone vad huvudälvarna beträffar, hänför sig till det *föregående* årets kostnad och ej till det löpande årets, vilken ej blir känd, förrän bokslut hunnit uppgöras inpå nästföljande år. Om nu en sådan skogsförsäljare skulle tillerkännas rösträtt för sitt försälda virke, innebure detta icke någon förmån för honom i annat fall, än att han åter under det nästpåföljande året hade virke från sin skog att försälja. Men det är ytterst sällsynt, att skogsägare kunna sälja skog kontinuerligt år efter år. Det vanligaste är, att en skogsägare gör en skogsförsäljning vart 5:e år på sin höjd och då är det till ingen nytta för honom att erhålla rösträtt året efter det, då han — indirekt — fått deltaga uti flottningskostnaden genom det flottningsavdrag, som gjorts vid skogslikviden. I samband härmed må nämnas, att utsorteringskostnaden icke brukar avdragas vid likvideringen av s. k. köptimmer, varför sålunda denna senare kostnad ej heller indirekt drabbar skogsägaren utan i dess ställe direkt påföres förädlingen av det köpta virket och alltså ingår uti förädlingskostnaden.

En annan omständighet, som bör beaktas, är, att i regel den skogsägare, som ej tillika äger eller har andel uti träförädlingsverk, icke är med om och icke behöver göra kapitalutlägg för en flottleds tillkomst eller underhåll. Det är i stället virkesköparna, som tillsammans med de skogsägande förädlingsverken få planera och bekosta samt underhålla flottlederna och det blir därigenom dessa, som få det största intresset för flottledernas vård och deras bibehållande i trafikdugligt skick. En inskränkning i dessa verkliga flottledsintressenters bestämmanderätt över flottleden och flottningen till förmån för sporadiskt uppträdande skogsförsäljare kan icke vara till förmån för vare sig flottleden eller flottningen och därigenom ej heller till förmån för den enskilde skogsägaren själv, vilken — fortfarande indirekt — förtjänar på att flottleden, som är utfartsväg för det virke, han stundom kan vara i tillfälle att sälja, är i gott skick och att flottningen blir så billig som möjligt.

Nu finnas ju undantagsvis större enskilda skogsägare, vilka hava så betydande komplex, att de kunna göra avsevärda årliga försäljningar av virke. Men sådana kunna enligt gällande lag — 53 § — förvärva rösträtt i flottningsstämma, om de *anmält* flottgods under eget inregistrerat märke, oavsett om de äga

detta flottgods eller ej. Såsom framhålles i de sakkunnigas motiv till nyss-nämnda paragraf kan en sådan skogsägare vid försäljning av skog förbehålla sig rätt att själv få anmäla virket till flottning och sedan verkställa dylik anmälan och erhåller på så sätt rösträtt på stämman. Detta förutsätter dock, att han även inbetalar och ansvarar för det på hans virke fallande flottningsförlag, vilket framgår av flottningslagens 55 paragraf. Kungl. Maj:t och kronan lär i ganska stor utsträckning begagna sig av detta prerogativ.

Den stora mängden mindre skogsägare däremot har enligt vår uppfattning ingen hemortsrätt på flottningsstämmorna, vilkas arbetsduglighet därigenom skulle helt förstöras till stor skada för skogshanteringen. Dessa mindre skogsägares intressen bliva fullt tillräckligt bevakade genom att numera enligt den gällande flottningslagen i de flesta flottningsstyrelser sitter en representant, utsedd av Kungl. Maj:ts befallningshavande för att tillgodose ortens skogshushållning eller andra allmänna intressen.

Därjämte är i enlighet med samma lagstiftning förordnad en allmän revisor i varje flottningförening, vilken har att tillse, att föreningarnas angelägenheter skötas på lagenligt sätt och efter ekonomiska grunder, så att ej skogsägarnas rätt i något hänseende trädes för nära genom att flottningen göres onödigt dyrbar eller flottledsanläggningarnas bestånd äventyras.

Med stöd av det ovan sagda få vi slutligen framhålla såsom vår bestämda uppfattning, grundad på erfarenhet, att ett bifall till ifrågavarande motion skulle komma att verka till stort men för flottledernas rationella skötsel och flottningsväsendets sunda utveckling, varför vi på det livligaste vilja avstyrka, att motionärernas framställning föranleder lagändring i av dem antydd riktning.

Stockholm den 17 mars 1925.

Svenska flottningsschefföreningen.

NILS V. SANDSTRÖM.

Richard Smedberg.